

لرغونی مصر

لرغونی مصر او نیل

د لرغونی مصر ډیره برخه یې له دښتې نه جوړ شوي وه.

د نیل سیند پرته، دا به امکان نه درلوده چې انسانان هلته ژوند وکړي. نیل د نړۍ ترټولو اوږد سیند دی، او له څو هیوادونو څخه تېر شوی دی. دا په مصر کې خورا پراخه سیند دی چې مدیترانې ته توپیری .

د همدې له کبله دا سیند په میسوپوټامیا کې، د کرنې او بقا لپاره هم دلته مهم و. په مصر کې، سیلاب د کال په منظم وخت کې راغلی. هر کال د جولای څخه تر اکتوبر پورې دا د سیلاب وخت و. لکه څنګه چې مصریان پوهیدل کله چې سیلاب راشي، دوی کولی شي د بناونو او ځمکې شاوخوا کې اضافي موانع جوړ کړي او د خپلو بندونو خالي کولو سره ځان چمتو کړي. سیلابونه هغومره لوی لکه په میسوپوټامیا کې نه و.

ډیری مصریان بزگران وو. دوی خواره کرل ، څاروی درلودې ، ښکار ته تللي او کب نیول. ځینې یې لاسی کارکوونکی هم وو ، لکه خټکي ، پخلي ، کښتۍ جوړونکي او پښ (اهنګر).

په کروندو کې ، کروندګرو کتان کښت کول ، له هغې څخه میرمنې جامې جوړول. د سیند د غاړې په اوږدو کې ، کورنیو یو ځانګړی نې راټولول چې د پاپيروس په نوم یادېږي. دوی نې څخه نور شیان لکه څپلې ، کښتۍ او کاغذونه جوړول. د کاغذ نوم له نې څخه اخیستل شوی دی.

مصريانو د لیکلو سیستم رامینځته کړ چې هیروغلیف په نامه یاد کړ. په هغه وخت چې د میسوپوټامیا خلک په تختو او ډبرو لیکل، مصریان په پاپيروس کاغذونه لیکل.

Kunstverk som illustrerer egyptiske båtbyggere og illustrasjon av hieroglyfer

فرعون

په مصر کې پاچا ځواکمن و. پاچا په یو لوی بڼکلي کور یعنې قصر کې اوسېده او د هغه اصلي دنده دا وه چې ډاډ ترلاسه کړي چې خلک بڼه ژوند لري. مصریانو باور درلود چې هغه د خدای زوی دی، او له همدې امله دوی د هغه د نوم ویلو جرأت نه درلود. دوی هغه ته فرعون نوم ورکړ، چې معنی یې "لوی کور" دی. د فرعون نوم د پلار څخه زوی ته په میراث پاتې شوی. اوسیدونکي فرعون ته مالیه ورکول. دوی په پیسو مالیه نه ورکول، لکه څنګه چې نن مونږ نقدی پیسې ورکوو، مګر فرعون د هرڅه یوه برخه ترلاسه کول چې په هیواد کې خلک کرل او جوړول. فرعون بندونه، د اوبو لګولو کانالونه او معبدونه جوړول. خلک مرستی کولې.

اهرامونه

مصر په نړۍ کې د لوی اهرامونو لپاره مشهور دی، کوم چې د هیواد د ځینو پاچاهانو لپاره مقبرې دي. مصریانو د مرګ نه پس دوباره ژوندی کیدل ته باور درلود، نو دا مهمه وه چې پاچاهان بڼه په قبر کې اېښودل شي. دوی خپل مړي د اړتیا وړو وسایلو یعنې سره زر، خواره، جامې او وسلې ورسره په قبر اېښودل ترڅو چې دوی وکولی شي په خپل راتلونکي ژوند کې یې وکاروي. مصریانو مړی په ټوټو پوښل او د بدن دساتنې په موخه هغوی مومیایي کول او قبر کې یې اېښودل. لومړی، مړي په ځانګړي طریقه وینځل شول، بیا مغز او کولمو، پرته له زره څخه، راوویستل شول او په یو جلا ډبګي کې اېښودل شوی. بدن یې د بیلابیلو غوړیو او د عفونیت ضد مواد سره غوړکېدل. بیا د مړي ټول بدن په ټوټو پوښل. په اخر کې، مومیایي شوی په یوه ځانګړي تابوت کې اېښودل شوه او په تابوت کې د مړی عکس سرپښ کېدل.

illustrasjoner som viser faraoer, Keopspyramiden og en mumie

ډېر فرعونیان او یو څه ډیر شتمن خلک په خپلو ارمانونو کې بڼخ کېدل. په مصر کې شاوخوا پنځوس اهرامونه جوړ شوي وو. ترټولو لوی یې د کېوپس اهرام نومېږي او د پاچا په نوم ونومول شو چې هلته بڼخ شوی و؛ پاچا کېوپس (د شاوخوا 2589 څخه تر 2566 ق م پورې حکومت وکړ). دا اهرام د گیزا په دښته کې موقعیت لري، دا سیمه د مصر د اوسني پلازمینې، قاهرې څخه بهر یو ځای دی. د پاچا ناو(دره) چې د لوسکار ښار په شاوخوا کې موقعیت لري هم هلته د پاچاهانو قبر او مومیایي شوی خلک موندل شوي دي.

ایا تاسو پوهیږئ؟

- د مصر 96٪ په حقیقت کې صحرا دی.
- نیل 6500 کیلومتره اوږدوالی لري.
- په مصر کې اهرامونه د نړۍ یو له اوو عجایبو څخه گنل کیږي! (ایا تاسو موندلی شئ چې نور شپږ تنه څوک وو؟)
- د کیوپس اهرام 137 متره لوړ دی او د 2 ½ ملیون د تیږي له تختې څخه جوړ شوی دی.
- د اهرام څوکه د سرو زرو وو.
- نور پیژندل شوي اهرامونه په مکسیکو او پیرو کې موندل کیږي.
- ډیری غلو د وخت په تیږیدو سره له اهرامونو څخه خزاني غلا کړي.

دندې

الفبا ته ښه ځیرشي او ټکي ناروېږی ژبې ته "ژباړئ". ترجمه کړئ.

a		h		o		v	
b		i		p		w	
c		j		q		x	
d		k		r		y	
e		l		s		z	
f		m		t		sh	
g		n		u			

